

Temat: Co to znaczy być człowiekiem? - na podstawie tekstu Józefa Tischnera.

Na dzisiejszej lekcji:

- przeczytasz i streścisz tekst pt. „Człowiek” Józefa Tischnera;
- przypomnisz, co to jest retoryka i środki retoryczne.

ZACZYNAMY

1. Głośne czytanie tekstu. (Wykorzystanie arkusza egzaminacyjnego)

https://static2.cke.gov.pl/PROBNY_EGZAMIN_OSMOKLASISTY/2021/17%20marca%209_00/OPOP-100-2103.pdf

2. Omówienie budowy tekstu.

Józef Tischner

CZŁOWIEK

Pewnego razu na ulicach starożytnych Aten pojawił się **człowiek**, o którym wszyscy wiedzieli, że jest nieprzeciętnym dziwakiem¹. Był filozofem, co ostatecznie wiele tłumaczy, ale w tym przypadku to już nie wystarczyło. Chodził w biały dzień z zapaloną latarnią i świecił nią w oczy każdemu napotkanemu przechodniowi, a szczególnie co znamienitszym mieszkańcom miasta. Wpatrywał się w każdą twarz, po czym okrutnie się krzywił i gonił za następnymi ofiarami. „Kogo szukasz?”, zapytano go. Odpowiedział: „Szukam **człowieka**”. Wielu ludzi chodziło wtedy ulicami miasta, ale **prawdziwego człowieka** wśród nich nie było.

A może warto by dziś powtórzyć eksperyment starego filozofa? Wziąć latarnię do ręki, świecić nią w oczy każdemu przechodniowi i pytać: „Jesteś już czy nie jesteś **człowiekiem**?”. Ale tego zrobić nie można. Dałoby się jednak zrobić coś podobnego: wziąć w rękę światło i sobie samemu w oczy poświecić, stawiając sobie kłopotliwe pytanie.

Lecz oto w tym miejscu rodzi się problem: **co to znaczy być człowiekiem**? Na pytanie to nie można dać pełnej odpowiedzi. Postarajmy się jednak o odpowiedź częściową, która także może mieć znaczenie. Być **człowiekiem** to znaczy zawsze: umieć wyjść poza samego siebie, umieć siebie przekroczyć. Najpierw jakby oderwać się od siebie, wznieść się ponad siebie i nagle znaleźć się przed sobą. Przyjrzyjmy się temu nieco bardziej konkretnie. Spójrzmy na swoje życie.

Kiedyś, jeszcze będąc dziećmi, znaleźliśmy się na spacerze i oto wyrosła przed nami pierwsza życiowa przeszkoda. Stanęliśmy nad strumieniem, nad którym nie było kładki. Trzeba było strumień przeskoczyć. Nie wiadomo było, gdzie skończy się nasz skok: na drugim brzegu czy w wodzie? Ale nie było wyjścia, trzeba było spróbować. Udało się, nabraliśmy pewności siebie. Potem przyszły sprawy trudniejsze, ale zawsze podobnie: przeszkoda, rozterka, rozpęd i ... skok. Wciąż trzeba było niemal na nowo budować siebie

na miarę sytuacji, w jakiej się znaleźliśmy. Postawmy teraz kluczowe pytanie: co sprawiało, że byliśmy gotowi do podjęcia takiego kroku? Jaka siła? Jakim określić ją słowem? Z pewnością tu właśnie trzeba zastosować słowo: „nadzieja”.

W ciągu całego naszego życia, na progu każdej przeszkody, każdego skoku przed siebie, rosła w nas i męźniała nasza nadzieja. To ona popychała naszą wolę do próby, to ona tłumiała odruchy lęku, to ona pobudzała nas do tego, abyśmy nie przegrywali jeszcze przed rozpoczęciem gry. W miarę jak rosły nasze próby, rosła też w nas nasza nadzieja. Nadzieja zawsze musi być na miarę próby. Im większa próba, tym mocniejsza nadzieja. Im większe wyzwania, tym bardziej przemożna gotowość wewnątrz. Ktoś kiedy poznał wszystkie rozmiary wewnętrznych mocy człowieka?

Chodził stary filozof ulicami Aten ze swoją latarnią i na próżno szukał człowieka. Być może dlatego na próżno, że wszędzie widział tylko trzciny chwiejące się od wiatru, ludzi, którzy pozwolili, aby im wiatr rozwiał gdzieś ich najgłębsze ludzkie nadzieje.

Na podstawie: Josef Tischner, *Krótki przewodnik po życiu*, Kraków 2017.

¹ Mowa o Diogenesie z Synopy, greckim filozofie, żyjącym na przełomie V i IV w. p.n.e. Diogenes był przedstawicielem cyników; głosił naukę o wyrzeczeniu się wszelkich dóbr materialnych.

3. Układanie pytań do kolejnych akapitów tekstu.

1. AKAPIT – W jakim celu filozof przeprowadził swój eksperyment?
2. AKAPIT
3. AKAPIT
4. AKAPIT
5. AKAPIT
6. AKAPIT

Zadanie 11 (0-2)

Uzupełnij poniższy tekst w taki sposób, aby stanowił streszczenie tekstu *Człowiek* Józefa Tischnera.

Tematem tekstu Józefa Tischnera jest

.

Autor zauważa, że

Na końcu dochodzi do wniosku, że

Zadanie 15. (0-1)

Wyjaśnij, jaką funkcję w tekście pełni opowieść o starożytnym filozofie.

Zadanie 16. (0–2)

Któremu bohaterowi wybranej lektury obowiązkowej udało się zrealizować wyznaczony sobie cel? Podaj tytuł tej lektury i jej bohatera. Uzasadnij swój wybór. W uzasadnieniu odwołaj się do znajomości wybranej przez siebie lektury.

Uwaga! Lista lektur obowiązkowych znajduje się na stronie 3 tego arkusza egzaminacyjnego.

Tytuł lektury:

.....

Bohater lektury:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

ZADANIE DOMOWE

Daniel J. Siegel

Burza w mózgu nastolatka

Dorastanie to bardzo kłopotliwy, a jednocześnie niezwykle okres rozwojowy (...). Podstawowe atrybuty tego wieku wynikają ze zdrowych i naturalnych zmian w naszym mózgu. Ponieważ mózg wpływa zarówno na nasz umysł, jak i na relacje z innymi ludźmi, wiedza na temat jego funkcjonowania może nam pomóc w radzeniu sobie z naszymi wewnętrznymi przeżyciami oraz w kontaktach społecznych (...).

Życie nabiera rozpędu, gdy stajemy się nastolatkami. Zmiany, jakich wtedy doświadczamy, nie są czymś, czego trzeba unikać lub co można tylko przetrwać, ale potencjałem, który warto wykorzystać. (...) Twórcze aspekty dorastania mogą również przysłużyć się naszemu światu, ponieważ naturalna tendencja do burzenia status quo¹ oraz energia młodości sprzyjają nowatorskim poglądom i innowacjom.

Na początku okresu dorastania zachodzą istotne zmiany w mózgu, które prowadzą do pojawienia się nowych atrybutów umysłu (...). Ze względu na zmiany w głównych obwodach mózgowych okres ten znacznie się różni od dzieciństwa. Nastolatki poszukują nowości, nawiązują innego rodzaju relacje z rówieśnikami, odczuwają bardziej intensywne emocje, a także buntują się przeciwko konwenansom i wymyślają nowe rozwiązania (...).

W okresie dorastania możemy przechodzić dwa rodzaje „burzy w mózgu”. Pierwszy z nich wiąże się z mnóstwem nowych pomysłów (...). Drugi dotyczy zachwiania równowagi wewnętrznej: nasze emocje przypominają czasem tsunami i zalewają nas niczym fale. W takich momentach zamiast ekscytacji możemy odczuwać wewnętrzny chaos i zagubienie.

W skrócie: zmiany zachodzące w mózgu w tym wieku niosą ze sobą zarówno zagrożenia, jak i możliwości.

¹Status quo(fac.)- obecny stan rzeczy

1. Do każdego akapitu ułóż pytanie (lub w każdym akapicie podkreśl zdanie zawierające tezę lub kluczową informację tego akapitu).

2. Uzupełnij tekst streszczenia:

- Tematem tekstu Daniela J. Siegla są
- Autor podkreśla, że
- Następnie badacz wylicza
- W podsumowaniu Daniel J. Siegel stwierdza, że.....